

EMILE & FERDINAND

Magazine van

LARCIER
INTERSENTIA

2021/2 | N° 19

Gratis magazine

Afgiftekantoor: 3000 Leuven Masspost | P919288

Jubileum

20 jaar Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten

- > Interview met Christine Melkebeek, Johan Put en Geert Decock
- > In memoriam Herman Pas

3 Actualiteit

Vrijheidsbeperkingen in de zorg
Interview met Tim Opgenhaffen

15 Business Matters

Standard Business Contracts. Een praktische leidraad voor de jurist
Interview met Dirk Deschrijver, Marc Taeymans en Olivier Vanden Berghe

20 Carrière

Van advocaat naar VBO
Interview met Arie Van Hoe

En ook

→ Niet te missen data

VEEL
LEESPLEZIER!

BESTE AUTEURS, BESTE KLANTEN, BESTE LEZERS,

COLOFON

Hoofredacteur
Herman Verleyen

Redactieteam
Herman Verleyen, Bert Van Vaerenbergh,
met medewerking van Anne-Laure Bastin

Lay-out
Julie-Cerise Moers (Cerise.be)

© Lefebvre Sarrut Belgium NV

Verantwoordelijke uitgever
Paul-Etienne Pimont
Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139, Loft 6 - 1000 Brussel

Publiciteitsregie
The Future is Now bvba
Laurence Thomsin
0032 471 63 67 01
info@the-future-is-now.net

U heeft de gloednieuwe Emile & Ferdinand in handen, met opnieuw een aantal interessante bijdragen, evenwichtig verdeeld tussen profit en social profit.

Het boek *Vrijheidsbeperkingen in de zorg* werd bekroond met drie belangrijke juridische prijzen. Deze topic van vrijheidsbeperkingen is op zich al een maatschappelijk controversieel thema. Het boek werd nog eens extra actueel en relevant door de coronacrisis, toen (supplementaire) beperkende maatregelen in het middelpunt van de belangstelling stonden. Stof genoeg voor een boeiend interview met de auteur prof. dr. Tim Opgenhaffen.

Het *Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten (TJK)* bestaat 20 jaar. E&F vierde dit met een gesprek met enkele spilfiguren over het verleden, het heden en de toekomst van dit unieke tijdschrift. Aansluitend wordt hulde gebracht aan Herman Pas, jarenlang lid van de redactieraad van TJK.

Ter gelegenheid van dit jubileum en bij wijze van kennismaking bieden we nieuwe abonnees graag 20% korting aan!

Standard Business Contracts bundelt een aantal voor de praktijk belangrijke ondernemingsovereenkomsten naar Belgisch recht, maar dan opgesteld in het Engels. Naar aanleiding van de vierde editie van hun publicatie *Standard Business Contracts* legden we de auteurs enkele pertinente vragen voor: Kan het gebruik van het Engels in een Belgische context niet tot fouten leiden? Wat is de impact van de recente invoering van de B2B-wetgeving op het schrijven of aanpassen van contracten? Zal de hervorming van het verbintenissenrecht een kleine revolutie in het contractenrecht veroorzaken?

Arie Van Hoe is co-hoofredacteur van het *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht (TBH)*. Hij wisselde onlangs de advocatuur voor het Competentiecentrum Recht & Onderneming bij het VBO. We polsen naar zijn beweegredenen en blikken ook al even vooruit naar toekomstige ontwikkelingen in het ondernemingsrecht.

Veel leesplezier!

De redactie van Emile & Ferdinand

Lees Emile & Ferdinand in de gratis app Larcier Journals:
www.larcier.com/nl/app-larcier-journals

RAADPLEEG UW TIJDSCHRIFTEN, OVERAL EN ALTIJD

NIEUW & GRATIS
APP LARCIER JOURNALS

DIT MAGAZINE IS OOK VAN U!

Aarzel niet om ons **artikels over te maken**. Ook uw **suggesties** of **opmerkingen** op **gepubliceerde bijdragen** zijn welkom! **Stuur ons uw berichten** op: h.verleyen@larcier-intersectia.be

VRIJHEIDSBEPERKINGEN IN DE ZORG

INTERVIEW MET PROF. DR. TIM OPGENHAFFEN.

Het boek *Vrijheidsbeperkingen in de zorg* van prof. dr. Tim Opgenhaffen werd bekroond met drie belangrijke juridische prijzen.

Deze topic van vrijheidsbeperkingen is een maatschappelijk controversieel thema dat zich op het snijvlak van verschillende wetenschappen bevindt en waarbij normatieve vragen nooit veraf zijn. Het boek werd nog eens extra actueel en relevant door de coronacrisis.

Het boek was als het ware profetisch: het verscheen in januari 2020. Kort daarna barstte de coronapandemie los, en stonden (supplementaire) beperkende maatregelen in het middelpunt van de belangstelling.

Allemaal redenen voor een interview.

Emile & Ferdinand: Vanwaar uw interesse voor dit onderzoeksdomein?

Tim Opgenhaffen: Jaren geleden volgde ik een vak over zorgethiek; daarin kwamen de ethische aspecten van vrijheidsbeperkingen in de ouderenzorg aan bod. Niet enkel het evenwicht tussen weldoen en autonomie sprak me aan; als beginnend jurist vroeg ik me af hoe dat ethische verhaal met het juridische te rijmen valt. Sindsdien is het thema me beginnen achtervolgen, ook in juridische papers. Maar ook ik ben het thema beginnen achtervolgen: en als je erop let, komen er vaak verhalen in de media.

Dat was al voor corona zo. Dit maakt het extra opvallend dat het thema juridisch onderbelicht bleef.

Wat was de centrale onderzoeksvraag van uw doctoraat?

Eigenlijk was de vraag heel eenvoudig: is de wijze waarop wij vandaag vrijheidsbeperkingen in de zorg regelen, zowel in recht als beleid, in overeenstemming met de mensenrechten?

**Tim
OPGENHAFFEN**

Tim Opgenhaffen is docent sociaal recht aan de UHasselt en onderzoeker welzijnsrecht aan de KU Leuven. Hij doceert ook aan de UCLL en de ULiège.

Kunt u iets meer zeggen over de methode die u heeft toegepast?

“Zo eenvoudig als de onderzoeksvraag was, zo uitdagend was de uitvoering. Alles begint bij de vraag ‘wat zijn vrijheidsbeperkingen?’ Vrijheidsbeperkingen worden vaak gedefinieerd als beperkingen op de keuze- of bewegingsvrijheid. Zo’n omschrijving levert twee uitdagingen op.

Ten eerste is ze zo ruim dat het onderzoek haast onbegrensd zou zijn. Ook wie niet in de zorg verblijft, ervaart dagelijks beperkingen op zijn keuze- en bewegingsvrijheid. De afbakening moest dus specifiekere. Mijn interesse beperkte zich in de eerste plaats tot die vrijheidsbeperkingen die verder gaan dan beperkingen in de algemene samenleving. In de tweede plaats was ik enkel geïnteresseerd in vrijheidsbeperkingen die juridisch relevant zijn. Dat een persoon moet eten wat de pot schaft, is tot op zekere hoogte inherent aan een verblijf in de voorziening. Voor mij was dat minder relevant. Wel relevant is het wanneer de voorziening daarnaast verbiedt dat de bewoner zelf eten meebrengt en op de kamer bewaart.

Ten tweede leveren vrijheidsbeperkingen als beperkingen op de keuzevrijheid nog een ander probleem op: wat als iemand niet meer in staat is om zelf keuzes te maken en dus wilsonbekwaam is? Is het in zo’n geval vrijheidsbeperkend om in de plaats van deze persoon te beslissen dat hij de tweede zak chips die dag beter aan de kant laat liggen? Je kan dit op twee manieren bekijken: als een beperking van de autonomie of als een uiting ervan.

- ‘Kunnen mijn kinderen me in een woonzorgcentrum plaatsen en alles voor mij beslissen?’
- ‘Mag de verpleging me verbieden om de afdeling te verlaten?’
- ‘Mag een voorziening mijn zoon met een verstandelijke handicap fixeren?’

Velen zullen bij vrijheidsbeperkingen in de zorg denken aan gedwongen opname, gedwongen behandeling, fixatie en isolatie ...

Maar het onderzoek van Tim Opgenhaffen gaat veel breder en wijst op subtielere vrijheidsbeperkingen zoals bezoekbeperkingen of een huisdierenverbod. Ook huisregels en zelfs de vertegenwoordigingsregeling in de zorg kunnen vrijheidsbeperkend zijn.

Zijn boek, de handelseditie van het proefschrift waarmee hij in 2019 aan de KU Leuven promoveerde, beschrijft hoe vrijheidsbeperkingen in de geestelijke gezondheidszorg, de zorg voor personen met een handicap en de ouderenzorg geregeld zijn en gaat na of dit aan de mensenrechten voldoet. Drie thema’s staan centraal: de juridische bekwaamheid, de externe rechtspositie (de gedwongen en de vrijwillige opname) en de interne rechtspositie (beperkingen tijdens een verblijf in een zorgvoorziening).

Hoe hebt u dat uiteindelijk scherp gekregen?

“Via de mensenrechten. Ik voerde een uitgebreide analyse uit van alle bronnen bij de Verenigde Naties en de Raad van Europa over vrijheidsbeperkingen in de zorg. Daarbij ging ik verder dan de klassieke analyse van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat vaak enkel over heel ernstige vrijheidsbeperkingen oordeelt – bijvoorbeeld de dwangbehandeling of afzondering en fixatie – en dat zich bovendien vaak beperkt tot de geestelijke gezondheidszorg. In andere bronnen, bijvoorbeeld landenrapporten, vind je veel meer terug: ook minder verregerende beperkingen en ook ande-

Vrijheidsbeperkingen in de zorg

Tim Opgenhaffen

Intersentia | 2020 |
Hardcover | xviii + 558 blz.

re sectoren zoals de ouderenzorg en de zorg voor personen met een handicap. Wanneer je al die bronnen verzamelt en thematisch ordent, krijg je automatisch een overzicht van hoe de vage artikelen in de mensenrechtenverdragen voor dit thema moeten worden toegepast.

Deze analyse loste ook mijn twee uitdagingen op. Ten eerste zijn vrijheidsbeperkingen juridisch relevant voor zover ze door de mensenrechten geïmpliceerd worden. Ten tweede is er wel degelijk sprake van een vrijheidsbeperking wanneer we voor iemand die wilsonbekwaam is beslissen dat hij de zak chips beter aan de kant laat. De vrijheidsbeperking ligt niet zozeer in de beslissing dat de zak chips dicht moet blijven, maar

wel in de stap ervoor: het oordeel dat de persoon daar zelf niet meer over kan beslissen.

Kunt u dat verder toelichten?

“Het oordeel dat iemand zelf geen beslissingen meer kan nemen en vertegenwoordiging nodig heeft, is de bron van vele ongemerkte vrijheidsbeperkingen. Op basis daarvan worden beslissingen genomen over de persoon, die op zich onschuldig lijken, maar dat niet altijd zijn. Bijvoorbeeld dat chips schadelijk zijn, dat een douche om de twee dagen wenselijk is, dat de achterneef met slechte bedoelingen beter niet op bezoek komt. Deze beslissingen zijn slechts aanvaardbaar als ook het vertrekpunt aanvaardbaar is: is de persoon effectief niet in staat om daar zelf over te beslissen? Is het antwoord positief, dan is ingrijpen gerechtvaardigd. In het andere geval moeten er alarmbellen afgaan.

Of iemand zelf beslissingen kan nemen, vereist een op maat gemaakt oordeel. Dat is in de praktijk nog niet altijd het geval. Dat zie je bijvoorbeeld in de huisregels van sommige dementieafdelingen, die er eenvoudigweg van uitgaan dat niemand op de afdeling nog in staat is om zelf beslissingen te nemen. De bekwaamheid om zelf beslissingen te nemen is dan gekoppeld aan de diagnose of de status als bewoner van die afdeling. Ons recht ziet dat gelukkig anders: of iemand in staat is om beslissingen te nemen, hangt af van persoon tot persoon, van moment tot moment en van situatie tot situatie.

Toch staat ook de benadering die ons recht vooropstelt onder druk. Het VN-Verdrag over de rechten van perso-

nen met een handicap vindt de cognitieve drempel die we daarbij hanteren, discriminerend. Het zijn immers vooral personen met een psychosociale of verstandelijke handicap die de drempel niet bereiken. Bovendien wordt wie een handicap heeft automatisch met meer argwaan bekeken. Deze kritiek op wat vandaag gebeurt, past in de geest van het verdrag. De VN willen af van drempels die de evenwaardige participatie van personen met een handicap aan onze samenleving verhinderen en zien de cognitieve standaard als zo'n drempel. In plaats daarvan stellen de VN voor om personen met een handicap te ondersteunen bij het nemen van beslissingen, om nooit meer in hun plaats te beslissen en om altijd de wil en voorkeuren van de persoon met een handicap te laten primeren op wat objectief het beste

voor deze persoon is. Hoe we dat concreet moeten realiseren zonder afbreuk te doen aan het recht op bescherming, is vandaag nog niet duidelijk.

U heeft dus met mensenrechtelijke bronnen een evaluatie gemaakt van het recht in Vlaanderen; hoe ging dat in zijn werk?

Ook dat was niet eenvoudig omdat de vrijheidsbeperkingen in Vlaanderen en België amper geregeld zijn. Buiten enkele erkenningsnormen en de regels over de gedwongen opname – die bovendien

Vrijheidsbeperkingen in de zorg ontving de driejaarlijkse Walter Leën Prijs voor sociaal recht (2017-2019)

Uit het juryverslag van de Walter Leën Prijs voor sociaal recht 2017-2019:

“In deze coronatijden zal wel niemand meer twijfelen aan de vrijheidsbeperkingen die kunnen opgelegd worden in de gezondheids- of welzijnszorg. Deze studie is echter aangevat lang voordat de coronamaatregelen onze halve maatschappij lam legden. Het is de bijzondere verdienste van de auteur en van zijn promotor om toen al deze problematiek centraal te stellen, die in die tijd veel te weinig aandacht kreeg. (...)

Dit proefschrift is een pareltje, een absolute aanwinst voor het Vlaamse rechtswetenschappelijke landschap. De kwaliteit en de diepgang van dit onderzoek is van een niveau dat in de voorbije jaren nog niet veel gezien is ...”

“

De coronacrisis was zonder voorgaande: dat blijkt ook uit de mensenrechtelijke bronnen. Op zo'n situatie hebben ze niet geanticipeerd. De nadruk lag in de meeste bronnen op de gevallen waarin de vrijheid van de persoon beperkt wordt om hem te beschermen tegen zichzelf of om concrete anderen te beschermen. Bij de coronacrisis verschuift de blik naar de bescherming van de samenleving in het algemeen. ”

enkel de opname zelf en niet het verblijf regelen – zijn er weinig specifieke kaders. Er zijn dus amper regels die je aan de mensenrechten kan toetsen. Maar het is niet omdat vrijheidsbeperkingen niet geregeld zijn, dat er geen recht op van toepassing is. De antwoorden lagen over verschillende rechtstakken verspreid: in het gezondheidsrecht, het strafrecht, het verbintenissenrecht, het administratief recht ... Dat was even puzzelen.

U hebt bovendien niet enkel de klassieke juridische bronnen geanalyseerd, maar bent ook op zoek gegaan in informatiebrochures en huisreglementen van voorzieningen. Wat is de meerwaarde hiervan?

“ Dat onderzoek van informatiebrochures en huisregels was voor mij van onschatbare waarde, ten eerste om zicht te krijgen op de praktijk, maar ten tweede ook om na te gaan hoe deze praktijk zich tot het recht verhoudt. Wanneer ik de huisregels naast mijn puzzel van het recht in Vlaanderen legde, kwam ik vaak tot de vaststelling dat de huisregels

met dat recht in strijd waren. Er zijn bijvoorbeeld huisregels waarin voorzieningen beslissen hoe de bewoner medisch behandeld zal worden, terwijl dat ingaat tegen het uitgangspunt van de Wet Patiëntenrechten. Je kan voorzieningen dat moeilijk verwijten: ook voor hen is het recht een verzameling van puzzelstukjes en zij krijgen de kans niet om vier jaar

Het werk ontving op 8 september 2021 de tweejaarlijkse Fernand Collin-Prijs voor Recht 2020, die onderzoekers bekroont van wie het werk aanzienlijk bijdraagt tot de bevordering van de rechtswetenschap in België.

De prijs werd plechtig uitgereikt door juryvoorzitter Prof. Van Oevelen in de Universitaire Stichting.

te puzzelen. Ik hoop alvast dat mijn werk voor hen een nuttige bijdrage vormt.

Als u spreekt over een puzzel, dan hebt u wellicht moeten vaststellen dat de regelgeving momenteel niet voldoet?

“Inderdaad. Vrijheidsbeperkingen worden in Vlaanderen amper geregeld, terwijl mijn analyse van huisregels en informatiebrochures aantoont dat ze in de praktijk toch worden uitgevoerd en terwijl mijn analyse van de mensenrechten aantoont dat ze veelal maar uitvoerbaar zijn indien ze ook geregeld zijn. Er bestaat dus een onevenwicht tussen wat het recht regelt, wat de praktijk doet en wat de mensenrechten verwachten.

Hoe herstel je dat onevenwicht?

“Je kan je pijlen richten op de praktijk en zeggen dat wat zij doen niet goed is, maar dat doe ik liever niet. De oorsprong van het probleem ligt volgens mij eerder in het recht en het gebrek aan concrete antwoorden dat het biedt. Soms heeft de praktijk bovendien weinig andere keuze dan ingaan tegen de mensenrechten. Een voorbeeld daarvan is de ‘vrijwillige’ opname van personen die wilsonbekwaam zijn. In Vlaanderen is het op grond van de Wet Patiëntenrechten en de erkenningsnormen toegelaten om deze personen op te nemen in een voorziening met de toestemming van een familielid. Een rechter hoeft daar niet aan te pas te komen. Mensenrechtelijk wordt het risico op vrijheidsberoving in zo’n geval groot geacht en zijn er bijkomende waarborgen vereist. Deze zijn er niet.

Het boek is ook bekroond met de Prijs Raymond Derine 2021.

Deze prijs wordt om de twee jaar toegekend aan de auteur van een doctoraal proefschrift dat verband houdt met juridische, politieke, economische, filosofische of sociale rechtvaardigheid in de samenleving.

Uit het juryverslag van de Prijs Raymond Derine 2021:

"Het doctoraat van Tim Opgenhaffen raakt aan één van de meest fundamentele aspecten van ons mens zijn, namelijk de vrijheid. Het is vandaag bijna visionair te noemen dat de auteur ervoor gekozen heeft dit thema te bestuderen vanuit het perspectief van de beperkingen die aan de vrijheid worden gesteld in het kader van de zorgsector in Vlaanderen, met name in de ouderenzorg, de gehandicaptenzorg en de psychiatrie ...

Dit is zonder enige twijfel één van de allerbeste juridische doctoraten die in de voorbije jaren aan de Vlaamse universiteiten werden verdedigd."

Heeft de coronacrisis uw kijk op de zaken veranderd?

“De coronacrisis was zonder voorgaande: dat blijkt ook uit de mensenrechtelijke bronnen. Op zo’n situatie hebben ze niet geanticipeerd. De nadruk lag in de meeste bronnen op de gevallen waarin de vrijheid van de persoon beperkt wordt om hem te beschermen tegen zichzelf of om concrete anderen te beschermen. Bij de coronacrisis verschuift de blik naar de bescherming van de samenleving in het algemeen.

Nochtans zijn de uitgangspunten dezelfde: wie in de residentiële zorg verblijft, verschilt niet fundamenteel van anderen. Daardoor moeten vrijheidsbeperkingen die opgelegd worden in een zorgvoorziening en die verder gaan dan de vrijheidsbeperkingen die in de algemene samenleving gelden, kritisch beoordeeld worden. Dat sluit niet uit dat verdergaande beperkingen gerechtvaardigd kunnen zijn wanneer ze nodig en proportioneel zijn. Ook hier is goede regelgeving belangrijk; niet enkel ter bescherming van de zorggebruiker, maar ook van de zorgverlener. En laat het streven naar goede regelgeving nu net mijn belangrijkste aanbeveling zijn en blijven.

20 JAAR TIJDSCHRIFT VOOR JEUGD EN KINDERRECHTEN (TJK)

**Christine
MELKEBEEK**

Redactiesecretaris rechtspraakredactie TJK en gewezen voorzitter Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw.

**Johan
PUT**

Gewoon hoogleraar aan de KU Leuven (Instituut voor Sociaal Recht en Leuven Instituut voor Criminologie), hoofdredacteur van TJK en assessor bij de Afdeling Wetgeving van de Raad van State.

**Geert
DECOCK**

Advocaat met specialisatie familierecht en jeugdrecht. Hij was medeoprichter en de eerste voorzitter van de Unie van Jeugdadvocaten en doceerde tot voor kort het jeugdrecht aan de Arteveldehogeschool te Gent.

Het *Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten (TJK)* bestaat 20 jaar*. Naar aanleiding hiervan had E&F een gesprek met enkele spilfiguren over het verleden, het heden en de toekomst. Aansluitend wordt hulde gebracht aan Herman Pas, jarenlang lid van de redactieraad van *TJK*.

Emile & Ferdinand: Kunt u ons het opzet en de oorsprong van TJK schetsen?

Geert Decock: *TJK* focust als enig Belgisch tijdschrift op een multidisciplinaire wijze op juridische, maatschappelijke en pedagogische thema's in verband met kinderen en jongeren. Het tijdschrift publiceert bijdragen die een kritische duiding geven bij ontwikkelingen met betrekking tot jeugd- en kinderrechten, dit over tal van disciplines, sectoren, levensdomeinen en contexten heen.

Het *Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten* ontstond in het jaar 2000 in de schoot van het Centrum voor de Rechten van het Kind van de UGent onder leiding van wijlen prof. em. Eugène Verhellen. Hij benadrukte dat *TJK* onder meer de bedoeling had om mee te werken aan de duurzame opdracht om het Kinderrechtenverdrag bekend te maken.

De initiële visie van *TJK* legde de focus vast op de juridische betekenis van kinderrechten, met evenwel voldoende aandacht voor de maatschappelijke achtergronden en de praktische relevantie van het recht voor minderjarigen.

* Ter gelegenheid van dit jubileum en bij wijze van kennismaking bieden we nieuwe abonnees graag 20% korting aan, zie verder p. 12.

Het tijdschrift had als doel de recente ontwikkelingen inzake jeugdrecht en kinderrechten in diverse rechtstakken en op verschillende maatschappelijke domeinen van nabij op te volgen. Daarnaast wilde het tijdschrift verbredend en verdiepend werken en was er de onderliggende idee om ook aandacht te besteden aan de proactieve werking van het recht. *TJK* wou de deskundigheid bevorderen van magistratuur, advocatuur, beleidsmakers, sociale werkers, onderzoekers, kinderrechtenactoren en al wie professioneel met jeugdrecht en kinderrechten te maken had. Het tijdschrift verscheen toen vijf keer per jaar.

Hoe is *TJK* dan verder geëvolueerd?

Christine Melkebeek: Doorheen de jaren evolueerde het tijdschrift. Vanaf 2012 werd een nieuwe weg ingeslagen. Dit werd ingegeven door verschillende motieven. De “informatiedrager” (5 maal per jaar een papieren tijdschrift) was onvoldoende flexibel en bleek te traag om snel te kunnen inspelen op verschillende behoeften en evoluties. In het informatielandschap over jeugd- en kinderrechten zijn verschillende spelers actief, waartussen nauwere samenwerking wenselijk was. Dit leidde tot een fundamentele heroriëntering. Dat werd gesymboliseerd door een (subtiele) naamswijziging in het *Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten*.

Het digitale luik werd ontsloten. In 2012 startte uitgeverij Larcier een samenwerking met het e-zine Jeugdrecht.be (vzw Steunpunt Jeugdhulp). *TJK* werd een breed project, waarin het tijdschrift, het e-zine Jeugd en Kinderrechten en de toenmalige website www.jeugdenkinderrechten.be geïntegreerd werden. Het e-zine werd achtmaal per jaar naar de *TJK*-abonnees verstuurd met juridische informatie die gefilterd en verduidelijkt werd met praktische voorbeelden.

Met vaste rubrieken “praktijk”, “actueel” en “lectuur” en met een verschijningsruimte van 8 maal per jaar bood het e-zine voortaan de mogelijkheid om snel en praktijkgericht in te spelen op ontwikkelingen inzake rechten van kinderen en jongeren (0-25 jaar). *TJK* op papier bleef bestaan, zij het in vernieuwde vorm. Het tijdschrift werd voortaan vormgegeven door een samenwerking tussen een wetenschappelijke redactie, ondersteund door het Kenniscentrum Kinderrechten vzw, en een redactie rechtspraak. Het tijdschrift verscheen voortaan eenmaal per kwartaal met de volgende rubrieken: een editoriaal als opiniërende inleiding, wetenschappelijke artikelen, forumteksten, becommentarieerde rechtspraak en boekbesprekingen.

SAM, steunpunt Mens en Samenleving vzw, nam als fusieorganisatie in 2018 de mensen en middelen van (onder andere) Steunpunt Jeugdhulp en Steunpunt Algemeen Welzijnswerk over. De website Jeugdrecht.be kreeg in 2020 een grondige opfrisbeurt.

SAM vzw, Kenniscentrum Kinderrechten vzw en de werkgroep rechtspraak staan garant voor een 360 graden aanpak van relevante thema’s binnen het jeugd- en kinderrechtendomein, waarbij het papieren tijdschrift (4 maal per jaar) en het e-zine (nu 6 maal per jaar) perfect op elkaar aansluiten in één geïntegreerd abonnement.

Abonnees ontvangen het e-zine rechtstreeks per mail. In het e-zine wordt 6 maal per jaar een zorgvuldige selectie gemaakt van nieuwe en relevante praktijkartikelen, wetgeving, rechtspraak en rechtsleer. Daarnaast is er de rubriek publicaties met recent verschenen boeken, onderzoek en rapporten gerelateerd aan jeugd- en kinderrechten.

De aandacht voor kinderen en jongeren, de toepassing van het Kinderrechtenverdrag in diverse contexten, de versteviging van de rechtspositie van minderjarigen en jongvolwassenen blijft een gemeenschappelijk streven.

Hoe zijn de redactieraden samengesteld?

Johan Put: *TJK* is een unieke samenwerking van en voor het werkveld, rechtspraktijk en wetenschap. *TJK* kent een structuur met drie redacties: een wetenschappelijke redactie, een rechtspraakredactie en een praktijkredactie.

Vooreerst de wetenschappelijke redactie:

Keki verzorgt het redactiesecretariaat van de papieren drager van *TJK* en zetelt in de wetenschappelijke redactieraad.

TJK is door het Gezaghebbend Panel van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand (VABB) gerangschikt als een wetenschappelijk tijdschrift in ranking 1 voor de humane wetenschappen.

TJK profileert zich uitdrukkelijk als een tijdschrift met een wetenschappelijk karakter, waarbij de kwaliteit van de artikelen wordt gegarandeerd door het proces van double-blind peer review.

Wetenschappelijke redactie: Johan Put (KU Leuven, hoofdredacteur), Didier Reynaert (Hogeschool Gent, co-hoofdredacteur), Lisa De Roeck (Kenniscentrum Kinderrechten vzw, redactiesecretaris), Ingrid Boone (KU Leuven), Valérie Carrette (Hefboom vzw), Hans Grietens (KU Leuven), Ton Liefwaard (Universiteit Leiden), Stefaan Pleyzier (KU Leuven), Stephanie Rap (Universiteit van Amsterdam), Jessy Siongers (UGent/VUB), Wouter Vandenhole (Universiteit Antwerpen, UNICEF-leerstoel kinderrechten, een samenwerking van de Universiteit Antwerpen en UNICEF België) & Bruno Vanobbergen (Algemeen Directeur Agentschap Opgroei)

Verder de rechtspraakredactie:

de rechtspraakredactie bundelt relevante wetgeving, juridische werken, onderzoek en rapporten m.b.t. jeugd- en kinderrechten in het e-zine. Belangrijke arresten en vonnissen worden kort becommentarieerd in het e-zine. In het papieren tijdschrift worden rechterlijke uitspraken door vakspecialisten geannoteerd. Deze annotaties worden onderworpen aan een review.

In de rechtspraakredactie zetelen: Geert Decock (Unie Jeugdadvocaten, hoofdredacteur), Christine Melkebeek (gewezen voorzitter KIRECO, redactiesecretaris), Lucia Dreser (voorzitter van de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie bij de Hoge Raad voor de Justitie), Jan Fiers (Hogeschool Gent), Helena Martens (jeugdrechter Gent), Eric Van der Musselle (Unie Jeugdadvocaten), Sofie Van Rumst (Unie Jeugdadvocaten en Kinderrechtencommissariaat), Roeland Vasseur (substituut-procureur-generaal Gent) & Frederic Vroman (advocaat-generaal Gent)

Tot slot de praktijkredactie:

Steunpunt Mens en Samenleving (SAM – team Jeugdrecht.be) leidt de praktijkredactie. SAM zorgt voor de praktijkartikelen, de rechtspraakredactie voor de verdere invulling van het e-zine. SAM organiseert regelmatig TJK-studiedagen. Dit jaar ging op 9 november 2021 te Leuven de studiedag “De jeugdadvocaat en de vrijwillige jeugdhulp” door. Wegens groot succes wordt deze studiedag herhaald op 10 februari 2022, eveneens te Leuven.

De praktijkredactie is samengesteld uit: Annemie Van Looveren (Steunpunt Mens en Samenleving – SAM vzw, hoofdredacteur), Lieve Balcaen (Steunpunt Mens en Samenleving – SAM vzw, redactiesecretaris), Stefan Aelbrecht (Kenniscentrum Kinderrechten vzw), Erica Coene (Gezinsbond), Nele Desmet (jurist ‘t Zitemzo), Tine Destoop (VK Antwerpen-CO3), Lieve Krobea (Familiehulp O-VI.), Jole Louwagie (Vlaamse Overheid – departement WVG - afdeling Beleidsontwikkeling), Christine Melkebeek (redactiesecretaris rechtspraakredactie TJK), Marjan Rom (beleidsjurist Agentschap opgroei), Johan Van der Auweraert (regiocoördinator ITP Vlaams-Brabant/Brussel), Joost Van Haelst (Vlaamse Overheid, departement Cultuur, Jeugd en Media, afdeling Jeugd), Sofie Van den Bussche (Permanente Ondersteuningscel CLB GO!) & Sofie Van Rumst (Kinderrechtencommissariaat)

Kunt u enkele belangrijke publicaties of hoogtepunten uit de laatste jaargangen vermelden?

Geert Decock: In 2014 was er de publicatie “Een leidraad voor het politieel verhoor van minderjarigen in het kader van de Salduz-wet”, de weergave van de gelijknamige studiedag.

We brachten ook een aantal themanummers uit:

- Themanummer “Jongeren en publieke ruimte” (2014/4)
- Themanummer “Kinderrechten en gezondheidszorg” (2016/3)
- Actueel overzicht van rechtspraak in VOS- en MOF-dossiers (nr. 2017/3 en 2018/1). Hierover werden in 2018 ook studiedagen georganiseerd in samenwerking met de Unie van Jeugdadvocaten
- Themanummer “Levensbeëindiging van minderjarigen” (2018/4)
- Themanummer “De stem van kinderen en jongeren in onderzoek” (2019/4)

In 2019 vonden ook de Studiedagen “Ouders voor altijd – het belang van het kind” plaats.

Tot slot vermeld ik ook nog even de reeds aangehaalde studiedagen “De jeugdadvocaat en de vrijwillige jeugdhulp”.

Wat is de inhoud van het nieuwe nummer TJK 21/3?

Christine Melkebeek: In het nieuwste nummer van TJK worden enkele spraakmakende rechtszaken besproken.

Hieronder de arresten in de zaak van Delphine Boël, waar in de noot “De impact van het recht op identiteit op afstammingsvorderingen en de naamgeving” door prof. Tim Wuyts, VUB & UHasselt, alle relevante discussiepunten worden geanalyseerd, waaronder bezit van staat, maar ook heel specifieke zaken zoals met betrekking tot DNA, de mogelijkheid van dwangsom en de naamgeving. Tevens zijn de referenties zeer uitgebreid. Dit alles leidt tot een duidelijke visie met betrekking tot het afstammingsrecht *de lege ferenda* die zeer interessant kan zijn voor de magistratuur en de advocatuur.

Deze zaak is niet enkel van maatschappelijk belang, maar heeft eveneens een belangrijke impact op het afstammingsrecht en is ook op vele punten interessant voor de rechtspraak. De wetgever staat immers voor de moeilijke opdracht het afstammingsrecht fundamenteel te hervormen. De vraag rijst welke richting dit moet uitgaan. De zaak *Boël* heeft meer dan alleen een mediastorm met zich meegebracht. De zoektocht van Delphine Boël naar de waarheid omtrent haar identiteit en in het bijzonder de identiteit van haar biologische vader heeft ertoe geleid dat afstamming als weergave van de identiteit opnieuw aan belang heeft gewonnen.

Geert Decock: Brandend actueel is ook de bespreking van het arrest van het EHRM van 8 april 2021 door prof. em. Herman Nys (KU Leuven) inzake de vaccinatieplicht voor jonge kinderen in Tsjechië. Dit in een periode waarin we nog getroffen zijn door een moeilijk te bestrijden pandemie veroorzaakt door een bijzonder besmettelijk virus. De belangrijkste vraag hierbij is niet of een vaccinatieplicht kan worden opgelegd en desnoods kan worden afgedwongen. Belangrijker is of er onder een voldoende groot aantal mensen nog de bereidheid bestaat om zich op vrijwillige basis te laten vaccineren, waardoor zij niet alleen zichzelf beschermen, maar ook diegenen die zich vanwege een medische tegenindicatie niet kunnen laten vaccineren. Opmerkelijk is wel dat het EHRM zich terughoudend blijft opstellen om zich uit te spreken tegen de vaccinatieplicht. Op 2 september 2021 ging het Hof niet in op het verzoek van 30 Griekse gezondheidsprofessionals om de vaccinatie van zorgmedewerkers in Griekenland tijdelijk op te schorten.

TJK 2021/3, met o.a. interessante rechtspraak

Ook het vonnis in de zaak *Mawda* wordt duidelijk belicht door Wout van Doren (advocaat, KU Leuven) en Jonas Vernimmen (KU Leuven). De rechtbank van eerste aanleg te Henegouwen deed op 12 februari 2021 uitspraak in deze zaak. De tweejarige kleuter Mawda overleed in de zomer van 2018 nadat ze tijdens een achtervolging van de bestelwagen waarin ze zat, geraakt werd door een politiekogel. De rechtbank oordeelde dat het gebruik van vuurwapens volgens de Wet op het Politieambt dient te voldoen aan de principes van subsidiariteit en proportionaliteit. De rechtbank stond echter niet stil bij de kinderrechtelijke dimensie van deze afweging, ondanks het feit dat de politie op de hoogte was van de aanwezigheid van kinderen in de vluchtende auto.

Johan Put: Er zijn daarnaast ook interessante wetenschappelijke artikelen in dit nummer:

“Samenplaatsing of gescheiden plaatsing van MOF- en VOS-jongeren in een gesloten jeugdinstelling: wat is kinder-rechtenproof?” door Liese Hofkens (KU Leuven). In deze bijdrage wordt de conformiteit van het al dan niet samen plaatsen van MOF- & VOS-jongeren in een gesloten jeugdinstelling met het internationaal en Europees kinderrechteninstrumentarium onderzocht.

In het artikel “De vele wegen van integrale jeugdhulp” door Elke Roevens, Johan Put en Stefaan Pleysier (KU Leuven) wordt de evaluatie van het Decreet Integrale Jeugdhulp belicht. De auteurs gaan eerst in op de manier waarop de evaluatie plaatsvond en geven mee wat de resultaten van de evaluatie kunnen vertellen over de doelstellingen van het decreet in de praktijk.

Vervolgens wordt stilgestaan bij een aantal bevindingen en inzichten over de verschillende manieren waarop jeugdhulp tot stand kan komen, waaruit blijkt dat sommige ‘noodwegen’ on-eigenlijk worden gebruikt omdat de reguliere pistes vaak geen tijdige toegang tot hulpverlening kunnen garanderen. Dat zet het recht op jeugdhulp onder druk.

De zaak *Boël* is op vele punten interessant voor de rechtspraak. De zoektocht van Delphine Boël naar de waarheid omtrent haar identiteit en in het bijzonder de identiteit van haar biologische vader heeft ertoe geleid dat afstamming als weergave van de identiteit opnieuw aan belang heeft gewonnen. ”

In het editoriaal werd door Annelies D’Espallier, ombudsvrouw gender, artikel 22ter van de Grondwet belicht, dat sinds maart 2021 het recht van personen met een handicap het recht geeft op volledige inclusie in de samenleving, met inbegrip van het recht op redelijke aanpassingen op verschillende domeinen in hun omgeving.

Kunt u al een tipje van de sluier oplichten over TJK 21/4?

Christine Melkebeek: Het volgende nummer van *TJK* wordt een multidisciplinair themanummer over “Kinderen, kunst en cultuur”. Daarnaast zal opnieuw interessante rechtspraak worden opgenomen:

- Noot door Annelies d’Espallier over het arrest van het EHRM van 6 juli 2021 over het verbod van een ouder om contact te hebben met haar kinderen vanwege het ondergaan van een geslachtsverandering: “Transouder, evenveel ouder”.
- Noot door Johan Lievens over het arrest van het GwH van 22 juli 2021 over de vorderingen tot schorsing van het nieuwe eindtermendecreet voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs: “De nieuwe eindtermen niet geschorst”.
- Noot door Jantien Leenknecht over het vonnis van de jeugdrechtbank van Brussel van 17 maart 2021 in verband met het MOF-dossier en de territorialiteit bij verhuis van Brussel naar Vlaanderen: “MOF-dossier bij verhuis: nergens beter dan thuis?”

En wat brengt de toekomst?

Johan Put: Het *TJK*-project blijft de vinger aan de pols houden voor alles wat jeugd- en kinderrechten aangaat, vanuit diverse perspectieven en als samenwerking tussen veel betrokken actoren. Fundamentele kwesties komen aan bod, maar uiteraard ook actuele vraagstukken.

Het nieuwe Jeugddelinquentiedecreet zal na een transitiefase uiterlijk op 1 september 2022 in werking treden. Dit zal ongetwijfeld nog vele vragen oproepen, zeker wat de concrete uitvoering betreft. Het decreet doorstond begin 2021 de grondwettoets, op twee bepalingen na, waardoor het overeind bleef. Benieuwd of de decreetgever gerust mag blijven, zeker wat de rechtspositie van de minderjarige in de gesloten opvang betreft.

Ook zal de toepassing van de recente wet betreffende de persoonlijke banden tussen broers en zussen verder worden opgevolgd. In dat kader wordt opnieuw het debat gevoerd over de procespositie van minderjarigen, zodat zij hun rechten ook zelf kunnen afdwingen. Nu zijn zij meestal aangewezen op het initiatief van de wettelijke vertegenwoordiger (die ook diegene kan zijn die hun rechten aantast).

Een prangende kwestie blijft het recht op bijstand van een jeugdadvocaat in de vrijwillige jeugdhulp. Tevens is er nog heel wat werk aan de winkel om het recht op jeugdhulp te verzekeren. De wachtlijsten in de jeugdhulp blijven een hardnekkig probleem.

Het geïntegreerde *TJK*-abonnement omvat:
 - 4 papieren nrs. per jaar (circa 400 blz per jaar)
 - 6 *TJK* e-zines
 Normale prijs jaargang 2021: € 180*
 Abonnees kunnen de nummers van *TJK* raadplegen in de app Larcier Journals.

*TIJDELIJKE JUBILEUMPROMOTIE:

20% korting op jaargang 2021 of 2022 van *TJK*.

Contacteer h.verleyen@larcier-intersentia.be

Tijdelijk aanbod 20% korting, geldig tot 31 december 2021, alleen voor nieuwe abonnees.

IN MEMORIAM HERMAN PAS

°LONDERZEEL, 31 AUGUSTUS 1931 - † ANTWERPEN, 4 SEPTEMBER 2021

Kort na de zomervakantie overleed Herman Pas, voorvechter van kinderrechten en jarenlang redactielid van TJK.

Herman Pas was ere-kamervoorzitter van het arbeidshof te Antwerpen, gewezen voorzitter van de Commissie voor Regularisatie. Hoewel hij zelf nooit jeugdmagistraat was geweest, raakte hij als gewezen voorzitter van het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen te Brussel (1978-1988) en door zijn verschillende mandaten in de Bond van Grote en Jonge Gezinnen (Gezinsbond) al vroeg gepassioneerd door het kinderrechtendiscours, nog ruimschoots voordat het Kinderrechtenverdrag op 29 april 1992 door België zou worden geratificeerd. Hij was medeoprichter van talrijke verenigingen op het vlak van de rechten van het kind en van gezinsvragen. En hij was een belangrijke voortrekker op het vlak van consultatiebureaus, welzijnswerk, modernisering van het familierecht, gezinsrelaties en socialezekerheidsrecht.

Samen met zijn vriend wijlen professor Eugeen Verhellen zou Herman van bij het begin in 2000 al deel uitmaken van de Adviesraad van het *Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten* en later zou hij ook jarenlang lid blijven van de redactieraad van *TJK*. Hij liet dan ook geen gelegenheid onverlet om jeugdmagistraten aan te spreken en te stimuleren om een bijdrage te leveren voor het tijdschrift. Hij leefde voor en door het woord. Het woord was zijn instrument gericht op het helpen van mensen, gezinnen en kinderen. Zijn boek *Kinderen en de actieve wereldmaatschappij* van 2005 noemde hij

zijn “moreel testament”. Hierin stelde hij zich de vraag of van de overheid en van de beleidsverantwoordelijken verwacht mag worden dat zij de in internationale verdragen opgenomen verplichtingen loyaal en naar de geest zouden respecteren en uitvoeren tegenover alle kinderen in België. Of het beleid eerlijk en consequent rekening zou houden met belangen en rechten van kinderen.

Tot op hoge leeftijd bleef hij zich op het terrein inzetten voor de rechten van het kind. Zo maakte hij deel uit van de eerste raad van bestuur van ‘Jeugdtherapeuten zonder grenzen’ en toonde hij zich bijzonder enthousiast over het TEJO-Project te Antwerpen, waar jongeren tussen tien en twintig jaar quasi onmiddellijk, anoniem en gratis therapeutische begeleiding ontvangen van deskundige therapeuten-vrijwilligers “omdat elke jongere recht heeft op onmiddellijke en goede hulpverlening”. Hieruit bleek alweer zijn gedrevenheid om jongeren te willen ondersteunen tijdens de moeilijke adolescentiefase en om hun rechtspositie te verdedigen en te verstevigen.

Zijn rustige, minzame, intelligente, empathische en vriendelijke karakter zal bij elkeen die hem gekend heeft, voorgoed blijven.

Dirk De Waele
Advocaat-generaal bij het hof van beroep Antwerpen

*Later
als ik groot
zal zijn
en heel grijs
en voor de dood
bereid*

*...
dan wil ik
alles wat ik weet
vergeten.
Alleen het kind
in mij,
de liefde
wil ik nog voelen.*

webwin

Voor advocatenkantoren

Profiteer van een gepersonaliseerde website
om uw kantoor te promoten
naar uw klanten en prospecten

Maak het onderscheid en wees zichtbaar op het web!

Trek de aandacht van uw klanten en prospecten met een website die aansluit bij uw professioneel imago.

Integreer op eenvoudige wijze de eigen informatie van uw kantoor (uw missie, actualiteit, werkaanbiedingen, evenementen ...).

Versterk uw online aanwezigheid met kwalitatief hoogstaande inhoud die continu wordt bijgewerkt door de teams van Larcier-Intersentia zonder dat u er zelf tijd aan moet besteden.

Stel klantgerichte nieuwsbrieven op via een handige backoffice.

Vraag ons om een vrijblijvende voorstelling en ontdek ons volledige aanbod op webwin.be

LARCIER
INTERSENTIA

STANDARD BUSINESS CONTRACTS EEN PRAKTISCHE LEIDRAAD VOOR DE JURIST

Van links naar rechts:

Marc Taeymans is ere-bedrijfsjurist en was werkzaam in de financiële sector. Hij is thans bemiddelaar en rechter in ondernemingszaken. Hij doceert recht aan de Thomas More Hogeschool te Mechelen.

Olivier Vanden Berghe is advocaat bij de balie te Brussel en leidt de *Commercial Contracts and Litigation Practice* van Liedekerke Wolters Waelbroeck Kirkpatrick. Hij is co-hoofdredacteur van het *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht*.

Dirk Deschrijver is Legal advisor. Hij was bedrijfsjurist in de automobielsector. Hij is gastdocent aan de Universiteit Antwerpen en aan de UCLL en lid van de Redactie van TRV/RPS.

Naar aanleiding van de vierde editie van hun publicatie *Standard Business Contracts* hadden we een gesprek met de auteurs. Het werk verscheen voor het eerst in 2006. Vanaf het begin was het de bedoeling van de auteurs een aantal voor de praktijk belangrijke ondernemingsovereenkomsten naar Belgisch recht te bundelen, maar dan opgesteld in het Engels.

Dit maakt het boek uniek: Engels is niet de taal van het rechtssysteem in België, maar praktijkjuristen ervaren meer en meer dat het Engels wordt gebruikt om contracten op te stellen.

Deze vierde editie neemt ten behoeve van die praktijkjurist een selectie van een dertigtal templates van ondernemingscontracten in het Engels op. . . .

Recht is taal. Juristen moeten beschikken over een uitstekende taalbeheersing. Nog te weinig komt taalvaardigheid aan bod in de opleiding. Het schrijven van een scriptie is geheel wat anders dan het schrijven van een contract. Met gestandaardiseerde documenten werken is een manier om het werk van juristen te ondersteunen. Daartoe wil ons boek een bescheiden bijdrage leveren. Maar met deze kanttekening dat wij niet willen dat de jurist op automatische piloot gaat werken. ”

● ● ●

Emile & Ferdinand: In de inleiding wordt benadrukt dat het boek niet gaat over het opstellen van contracten, noch de ambitie heeft uitleg te geven over contractclausules of de juridische concepten erachter.

Wat is dan de achterliggende gedachte?

“ Het boek is inderdaad geen handboek inzake verbintenissen- en contractenrecht. Daartoe bestaan op de Belgische markt tal van uitstekende werken. Dit boek wil aan de hand van voorbeelden een leidraad bieden voor de meest voorkomende clausules in verschillende soorten contracten. Deze clausules zijn zeker niet "te nemen of te laten": goede juristen zijn in staat om te bepalen wat echt nodig is in een contract. Zij kunnen ook de commerciële wensen van hun opdrachtgevers in juridische taal omzetten. Dit boek moet juristen helpen te begrijpen dat veel contractbepalingen eenvoudig, leesbaar en begrijpelijk kunnen zijn. Daarom zijn er ook varianten te vinden van clausules die hetzelfde onderwerp behandelen: het is niet "one size fits all". In de huidige editie zijn trouwens bewust meer opties en alternatieven toegevoegd.

Onze ervaring is ook dat als voorwaarden of bedingen eenmaal in een contract

zijn geschreven, ze slechts zelden gewijzigd of verbeterd worden, tenzij dat de wet of belangrijke jurisprudentie een aanpassing zouden vereisen. Ook praktijkjuristen hebben de neiging dezelfde clausules steeds weer te gebruiken, zelfs als ze in een bepaalde overeenkomst geen zin meer hebben of bij nader toezien nog beter geformuleerd zouden kunnen worden.

Het juridisch werk kan niet vervangen worden door standaarden of door techniek. Recht is taal. Juristen moeten beschikken over een uitstekende taalbeheersing. Nog te weinig komt taalvaardigheid aan bod in de opleiding. Het schrijven van een scriptie is geheel wat anders dan het schrijven van een contract. Met gestandaardiseerde documenten werken is een manier om het werk van juristen te ondersteunen. Daartoe wil ons boek een bescheiden bijdrage leveren. Maar met deze kanttekening dat wij niet willen dat de jurist op automatische piloot gaat werken

Wat is het doelpubliek van het werk?

“ Het boek richt zich in eerste instantie tot advocaten en bedrijfsjuristen. Maar ook anderen kunnen naar onze mening baat hebben bij een raadpleging van het boek. Zo is het voor accountants en fiscalisten zeer belangrijk te weten wat er bijvoorbeeld in een standaard dienstencontract dient te staan, daar ook de fiscus kritisch zal staan tegenover de inhoud van zulke contracten, zoals wanneer het fiscale kwesties betreft inzake juridische werkelijkheid dan wel simulatie.

Kunt u wat meer uitleg geven over de wijze waarop die verschillende modellen een adequaat, maar toch soepel te hanteren instrument zijn?

“ Elk model wordt vooreerst voorafgegaan door een korte inleiding waarin duiding gegeven wordt over wat het contract beoogt te regelen. De overeenkomsten zijn gebaseerd op klassieke

civielrechtelijke en vennootschapsrechtelijke concepten en er zijn uiteraard zoals gezegd veel boeken over elk van deze onderwerpen geschreven. Onze korte commentaren zijn dus niet bedoeld om deze doctrine of jurisprudentie samen te vatten of te vervangen. In de huidige editie hebben wij wel telkens één of meer beschikbare publicaties toegevoegd als referentiemateriaal over een specifiek contract.

Evenals in de vorige drie edities zijn de contracten ook "standaard" in die zin dat de meeste modellen zo neutraal mogelijk zijn ten aanzien van de transactie of de bedrijfstak of sector waarvoor zij kunnen worden gebruikt. Dit betekent per definitie dat een dergelijk standaardcontract niet noodzakelijk het beste contract is voor een bepaalde transactie en dat niet alle situaties, denkbaar of ondenkbaar, aan bod zijn gekomen. Zoals bij alle modellen is een verdere individualisering vereist om de ontwerp tekst aan te passen aan de specifieke omstandigheden van de situatie en de wensen van de partijen. Toch kunnen de sjablonen dienen als een nuttige leidraad en waar mogelijk of zinvol, zijn de opties en alternatieven opengelaten en aangegeven. Uiteraard is het evident dat het aan te bevelen is elk contract af te sluiten met juridisch en indien nodig fiscaal advies.

Kan het gebruik van het Engels in een Belgische context niet tot niet-evidente vertalingen of zelfs fouten leiden, sommige termen zijn toch moeilijk te vertalen?

“Inderdaad, veel Belgische rechtsbegrippen hebben geen precieze vertaling of equivalent in het Angelsaksische rechtssysteem en vice versa. Zo bestaat het begrip "goede trouw/bonne foi" niet in het Engelse common law. Wij wijzen ook op de gevaren van het gebruik

van Engelse juridische begrippen die naar Belgisch recht ofwel niet bestaan, ofwel, erger nog, iets geheel anders betekenen. Wij plaatsen daarom, waar nodig en nuttig, tussen haakjes de Nederlandse of de Franse termen na de Engelse formulering. Achteraan in ons boek vindt de lezer overigens een lexicon met vertaling van de benaming der contracten Engels – Nederlands – Frans. Voor de vertaling van juridische termen hebben wij ons laten inspireren door het *De Valks Juridisch Woordenboek*, eveneens een onmisbaar werkinstrument. (*De Valks Juridisch Woordenboek*, Intersentia, 2020, xii + 824 blz., hardcover)

De recente invoering van de B2B-wetgeving heeft uiteraard een grote impact op het schrijven of aanpassen van contracten.

“Inderdaad, als een contract wordt opgesteld is het belangrijk te controleren of alle contractuele bepalingen in overeenstemming zijn met de B2B-wet (titel 3/1 van boek VI WER), die in werking is getreden op 1 december 2020. Dus nagaan of er sprake kan zijn van “zwarte” clausules (die onder alle omstandigheden verboden zijn), of “grijze” clausules (die verondersteld worden oneerlijk te zijn).

Zoals reeds aangehaald, praktijkjuristen hebben eerder de neiging dezelfde clausules steeds weer te gebruiken en sommigen gaan er niet bij stilstaan dat als een contract, hernieuwd of gewijzigd wordt na 1 december 2020 de B2B-wet van toepassing is. Enkel overeenkomsten die voordien reeds bestonden, kunnen (zolang ze niet werden hernieuwd of gewijzigd) niet worden aangevochten op basis van de nieuwe regeling inzake onrechtmatige bedingen. Een zeer belangrijk aandachtspunt dus!

Het is nog (zeer nabije) toekomstmuziek, maar zal de hervorming van het verbintenissenrecht een kleine revolutie in het contractenrecht veroorzaken?

“Op 24 februari 2021 werd opnieuw een wetsvoorstel tot invoering van boek 5 “Verbintenissen” in het nieuw Burgerlijk Wetboek bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers neergelegd. Wij denken niet dat dit voor een revolutie zal zorgen, behalve misschien de invoering van de imprevisie. Want imprevisie en overmacht zijn totaal andere begrippen.

Het essentiële verschil is: bij overmacht maken bepaalde omstandigheden de na-

Het is duidelijk dat, als de imprevisieer al zou ingevoerd geweest zijn in ons Belgisch recht heel wat discussies in het licht van Covid-19 zouden vermeden geweest zijn! Ons boek houdt reeds rekening met deze ontwikkeling, want enkele van de modellen bevatten reeds de keuze tussen een hardship- en een no hardship clause. ”

koming van de verbintenis onmogelijk, bij de imprevisieer gaan die omstandigheden de nakoming van de verbintenis zodanig bemoeilijken of verzwaren dat de schuldenaar – indien hij die omstandigheden bij de contractsluiting had kunnen voorzien – hij die verbintenis niet op zich zou hebben genomen.

Beide rechtsfiguren hebben totaal andere gevolgen: wanneer overmacht een blijvende hinderpaal vormt voor de nakoming van de verbintenis, gaat die verbintenis teniet, en in de regel ook de overeenkomst waaruit zij voortvloeit, terwijl de imprevisieer er eerder op gericht is om partijen te laten heronderhandelen en aan de rechter de bevoegdheid te verlenen om de overeenkomst aan te passen.

Behoudens in specifieke in de wet omschreven gevallen, heeft de imprevisieer evenwel tot nu toe geen ingang

gevonden in de heersende Belgische rechtspraak en rechtsleer, maar daar zal nu duidelijk verandering in komen. Maar de Memorie van Toelichting is ook duidelijk: ‘Deze bepaling is van aanvullend recht, zowel wat het principe als de toepassingsmodaliteiten ervan betreft. ... De partijen kunnen het recht op heronderhandeling en het recht om het contract te wijzigen, schrappen of aanpassen (onder voorbehoud van het rechtsmisbruik van een partij die het beding waarin afgeweken wordt van de regeling wil invoeren)’. Het is duidelijk dat, als de imprevisieer al zou ingevoerd geweest zijn in ons Belgisch recht heel wat discussies in het licht van Covid-19 zouden vermeden geweest zijn! Ons boek houdt

reeds rekening met deze ontwikkeling, want enkele van de modellen bevatten reeds de keuze tussen een hardship- en een no hardship clause.

Standard Business Contracts – Fourth edition

Intersentia | 2021 | hardcover | 500 blz.

Het boek is ook inbegrepen in de Studienamiddag “Hoe maak ik een goed contract?” (in samenwerking met LegalNews/LegalLearning)

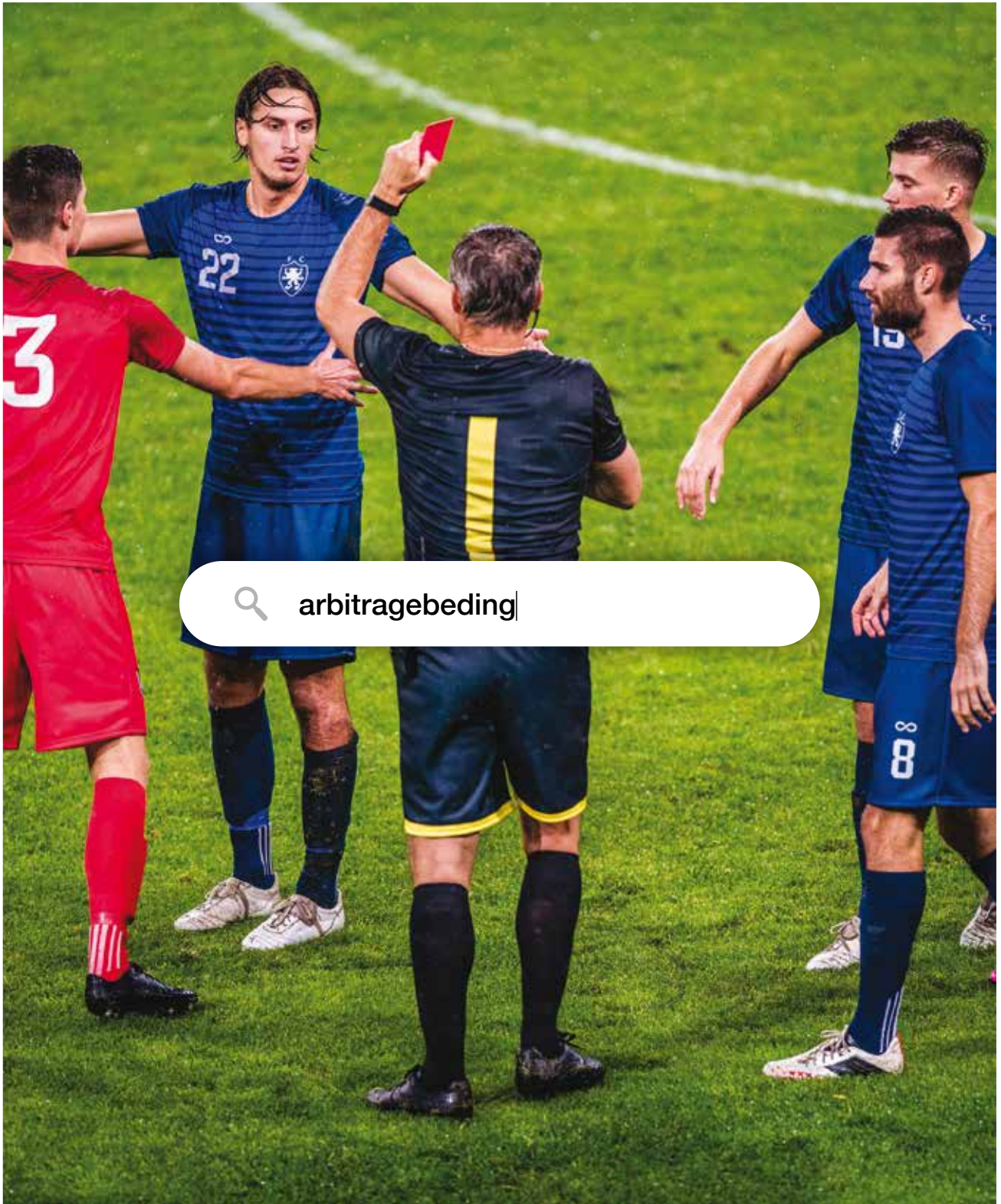
Studienamiddag ‘Hoe maak ik een goed contract?’

Donderdagnamiddag 20 januari 2022 | Conferentiecentrum VBO Brussel

Sprekers: Dirk Deschrijver, Marc Taeymans en Olivier Vanden Berghe

Komen aan bod: o.a.:

- Nieuwe en te verwachten wetgeving: opportuniteiten of eerder valkuilen bij redactie, wijziging of zelfs verlenging van contracten?
- Valse contracten? Enige kanttekeningen inzake contracten en simulatie *in fiscalibus*
- Drafting agreements in English: mastering the consequences

🔍 arbitragebeding|

EEN VRAAG OVER RECHT?
U VINDT HET ANTWOORD OP [STRADALEX.COM](https://stradalex.com)

TEST GRATIS gedurende 10 dagen! Volledig vrijblijvend

strada lex
BELGIË

INTERVIEW MET ARIE VAN HOE

Arie Van Hoe is co-hoofdredacteur van het *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht (TBH)*. Hij wisselde onlangs de advocatuur voor het Competentiecentrum Recht & Onderneming bij het VBO. We polsen naar zijn beweegredenen en blikken ook al even vooruit naar toekomstige ontwikkelingen in het ondernemingsrecht.

**Arie
VAN HOE**

Executive Manager van het Competentiecentrum Recht & Onderneming bij het VBO.

Emile & Ferdinand: U heeft de advocatuur verlaten en leidt nu sedert kort de juridische dienst van het VBO. Vanwaar deze carrièrewending?

“Arie Van Hoe: Laat ik beginnen met te zeggen dat de advocatuur wat mij betreft één van de mooiste beroepen is. Er zijn weinig zaken die zo bevredigend zijn als in een team, op het scherp van de snee, een complexe procedure te voeren, tegen een even gemotiveerde tegenpartij. De advocatuur heeft mij ook veel bijgeleerd inzake precisie en strategie.

Als advocaat heb ik steeds een gezonde interesse gehad in “beleid”, vanuit het besef dat rechtsregels de neerslag zijn van een extrajuridische belangenafweging. Deze belangenafweging is niet neutraal, maar is de reflectie van de staat van een bepaalde maatschappij op een bepaald ogenblik. Dit maakt dat recht aan constante veranderingen onderhevig is. Als advocaat kan (en moet) men zeker aandacht hebben voor deze beleidsoverwegingen; zij zijn evenwel minder relevant in de dagelijkse praktijk, die gericht is op de beslechting van concrete geschillen, op basis van het vigerende recht. Dit is anders bij het VBO: hier kijken we resoluut naar het recht van morgen, in verhouding met het recht van vandaag.

Een bijkomend element dat me ertoe heeft aangezet deze stap te zetten, is het tijdsgewricht waarin we leven. Ik beschouw de coronacrisis als een scharnierpunt, dat onderliggende maatschappelijke evoluties in een stroomversnelling heeft gebracht. De technische neutraliteit die het ‘samen-leven’ lange tijd leek te kenmerken, is een illusie gebleken. Als maatschappij worden we geconfronteerd met immense uitdagingen en de recepten uit het verleden zullen niet meer werken. In al deze uitdagingen heeft het recht een rol te spelen.

Naast mijn activiteit als advocaat ben ik ook een aantal jaren verbonden geweest aan de universiteit. Mijn ervaring als advocaat en aan de universiteit is nuttig voor mijn rol bij het VBO. Frequent contacten met advocaten en academici zijn een onderdeel van de job, en dan is het nuttig dat je de ‘taal’ van de gesprekspartner kent en weet binnen welk denkkader ze redeneren.

Wat is de specifieke rol van de juridische dienst van het VBO?

“ Wij zijn de grootste werkgeversorganisatie van België. Als enige interprofessionele werkgeversorganisatie vertegenwoordigen we meer dan 50.000 ondernemingen uit de drie gewesten van ons land. Aldus vertegenwoordigen we meer dan 75% van de tewerkstelling in de privésector. We verdedigen de belangen van al die bedrijven in zowat 150 federale, Europese en internationale organen. Onze primaire doelstelling is het streven naar een gezond ondernemings- en investeringsklimaat, gestoeld op waarden als sociale markteconomie, duurzame ontwikkeling, bedrijfsethiek, behoorlijk ondernemingsbestuur, overleg en zelfregulering.

De juridische dienst van het VBO heeft een brede focus. Alle onderwerpen die onder de noemer ‘recht en onderneming’ vallen, worden door ons opgevolgd, van het prille stadium van de eerste ontwerp teksten tot de parlementaire behandeling. Denk maar aan financieel recht, vennootschapsrecht, mededinging, boekhouding, intellectuele eigendom, aansprakelijkheid, consumentenbescherming, bescherming van de persoonlijke levenssfeer enz.

Met een kleine, gemotiveerde groep doen we het werk van een halve faculteit rechten.

Goed overleg met de leden is hierbij essentieel en bijzonder waardevol. Zij zijn de link met het terrein en laten toe abstracte principes op hun haalbaarheid te toetsen. Eenmaal de nieuwe wetgeving er is, vertalen we deze ook op een gebruiksvriendelijke manier naar onze leden toe. Zo zijn de Belgische ondernemingen steeds op de hoogte van de ontwikkelingen in het Belgische recht.

Samengevat is het dus zowel beleidsvoorbereidend als beleidsvertalend werk, en dit zowel op regionaal, nationaal, Europees als internationaal niveau. Het Europese niveau is hierbij van cruciaal belang, in die mate dat het Belgische niveau veelal een achterhoedegevecht is. Nu reeds kunnen we zeggen dat een grote golf van wetgeving op België afkomt.

Hoe is de verhouding met de bedrijfsjuristen in de ondernemingen / met het IBJ?

“ Het VBO onderhoudt sinds jaar en dag goede contacten met het IBJ. Dit is logisch. Meer dan externe partners (advocaten) zijn bedrijfsjuristen de eerste gesprekspartner van ondernemers. Zij staan effectief naast de ondernemer en kunnen de juridische noden en bezorgdheden op de meest efficiënte wijze naar ons toe vertolken. Vandaar dat het belangrijk is voor ons om een goede relatie met het IBJ te onderhouden.

Om die reden is het ook goed dat we dicht bij elkaar zitten: het IBJ huurt enkele lokalen van het VBO. Elk heeft natuurlijk zijn eigen rol te spelen. Het IBJ stelt de functie van bedrijfsjurist als zodanig centraal. Onze focus is veel ruimer en bestrijkt het volledige ondernemingsrecht. Raakvlakken zijn er natuurlijk.

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor ondernemingen in de komende jaren/decennia?

“ Algemeen zie ik de volgende uitdagingen, die België ruimschoots overstijgen: demografische veranderingen en de geopolitieke invloed die deze ongetwijfeld zullen hebben; toenemende digitalisering en de invloed op traditionele productieprocessen; klimaat en energie, want beide kunnen niet onafhankelijk van elkaar worden beoordeeld.

Wat we tegenwoordig te vaak zien, is dat ondernemingen in maatschappelijke discussies voor alles en nog wat verantwoordelijk worden gesteld. Dergelijke zwart-witredeneringen, die exemplarisch zijn voor een zeker maatschappelijk discours, helpen ons natuurlijk geen meter vooruit. Er bestaat geen tegenstelling tussen ondernemingen en ‘de rest’, integendeel. De uitdagingen zijn te groot om ze geïsoleerd te lijf te gaan.

U bent ook co-hoofdredacteur van het *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht – Revue de Droit Commercial Belge (TBH-RDC)*. Hoe ziet u het ondernemingsrecht verder evolueren? Hoe zal *TBH* hiermee omgaan?

De belangrijkste opdracht voor een hoofdredactie is voorbij de waan van de dag proberen te kijken. Er is steeds nieuwe rechtspraak en nieuwe wetgeving die geduid kan worden, maar er moet ook aandacht zijn voor de grote tendensen, onder de oppervlakte, die het technisch-juridische overstijgen. In dit verband ben ik hoopvol. Zeker jongere juristen staven hun bijdragen met extrajuridische gegevens en inzichten en denken de gevolgen van hun juridische redeneringen maatschappelijk door.

Dat het ondernemingsrecht zal evolueren is een feit. Hoe en via welke weg zal nog moeten blijken. België is een vreemd landje in dit verband. Beleid wordt niet ergens op een centrale plaats uitgedokterd, maar wordt in verschillende velden gezaaid en soms groeit er eens iets. We moeten ons daar ook geen illusies meer bij maken: het zwaartepunt van de wetgeving inzake ondernemingsrecht ligt op Europees niveau, waar het VBO ook actief is, en dat zal niet minderen. Hoe de rechtspraak zal evolueren is een andere zaak.

Het *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht – Revue de Droit Commercial Belge (TBH-RDC)* is een van de meest toonaangevende juridische tijdschriften in België. Het levert al decennialang een constitutieve bijdrage aan de evolutie van het ondernemingsrecht. Voor de praktijkjurist (advocaat, magistraat, bedrijfsjurist ...) is het een onschatbare bron van stevige argumenten.

TBH becommentarieert maandelijks alle belangrijke ontwikkelingen inzake ondernemingsrecht in de brede zin van het woord aan de hand van een aantal vaste rubrieken:

- Doctrinartikelen: voorafgegaan door een samenvatting in het Nederlands en het Frans.
- Geannoteerde rechtspraak en rechtspraakoverzichten.
- Actualiteit: wetswijzigingen en actuele tendensen.

Wat we tegenwoordig te vaak zien, is dat ondernemingen in maatschappelijke discussies voor alles en nog wat verantwoordelijk worden gesteld. Dergelijke zwart-witredeneringen, die exemplarisch zijn voor een zeker maatschappelijk discours, helpen ons natuurlijk geen meter vooruit. Er bestaat geen tegenstelling tussen ondernemingen en 'de rest', integendeel. De uitdagingen zijn te groot om ze geïsoleerd te lijf te gaan

Mijn persoonlijke hoop voor het *TBH* is dat het een ware ontmoetingsplaats kan worden voor intellectueel debat. Dat is iets wat we in België haast niet kennen. Verstandige mensen die het op beredeneerde manier grondig oneens zijn met elkaar. Nochtans is het net die botsing van ideeën die kans biedt op inzicht, niet het jarenlang elkaar napraten. Daarnaast is en blijft onze ambitie de nationale referentie te zijn wat het ondernemingsrecht betreft. Alle belangrijke rechtspraak en wetgeving moet aan bod komen. Een hele boterham dus, maar dat houdt het interessant.

De papieren drager en de online versie (www.rdc-tbh.be) zijn volledig autonoom. U kunt een abonnement nemen op één van beide of op beide samen.

De online versie www.rdc-tbh.be biedt u behalve de papieren content nog gebruiksvriendelijke extra's:

- Snelle toegang tot de inhoud (doctrine, nieuws en archief)
- Een performante zoekmotor
- Exclusieve online rubrieken: Actualiteitsblog (bespreking van de laatste ontwikkelingen van het ondernemingsrecht aan de hand van korte bijdragen Actualiteit) en Events

Abonnees kunnen de papieren nummers van het *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht* ook raadplegen in de app *Larcier Journals*.

EEN VEEL VOORKOMENDE TACTIEK,
MAAR NIET DE MEEST AANGEWEEZEN
MANIER OM ZICH VOOR
TE BEREIDEN OP DE TOEKOMST.

UIT VOORZORG ... NU DENKEN AAN LATER.

Het **Vrij Aanvullend Pensioen (VAPZ)** is voor een zelfstandige de beste en fiscaal meest voordelige manier om het wettelijk pensioen aan te vullen.

Daarnaast kunnen zelfstandigen, zonder vennootschap, het VAPZ verder aanvullen via de **Pensioenovereenkomst voor Zelfstandigen (POZ)**; een supplementair pensioenspaarproduct dat de Voorzorgkas aanbiedt in samenwerking met Bank Degroof Petercam en Candriam.

VOORZORGSKAS

voor advocaten, gerechtsdeurwaarders
en andere zelfstandigen

1951 2021

VOORZORGSKAS VOOR ADVOCATEN, GERECHTSDEURWAARDERS EN ANDERE ZELFSTANDIGEN OPF

Kunstlaan 56, 1000 Brussel | Tel. : +32 2 534 42 42 | info@vkag.be | www.vkag.be

Volg ons op & VKAG

IBP toegelaten op 30/07/07 onder nr. 55.002 (FSMA)

→ **STUDIENAMIDDAG: ECHTSCHEIDING DOOR ONDERLINGE TOESTEMMING ANNO 2021 – RECENTE WIJZIGINGEN EN ACTUEEL DRAAIBOEK**

18 november 2021 | 3Square Gent
25 november 2021 | Brabantthal Leuven
2 december 2021 | Salons van Edel Antwerpen
Elisabeth Alofs en Patrizia Macaluso

→ **THEMADAG IN WEBINAR-FORMULE: SCHULDEISERS EN ONDERNEMINGEN IN MOEILIKHEDEN**

19 november 2021
Frederik De Leo, Ivan Peeters, Jurgen Egger, Glenn Hansen, Rik Crivits, Jens Vrebos, Thomas Donnez, Ilse Van de Mierop, Jente Dengler, Jurgen De Vreese en Kato Aerts

→ **STUDIENAMIDDAG: 101 MARKETINGVRAGEN JURIDISCH BEANTWOORD**

23 november 2021 | CMS DeBacker Antwerpen
Tom Heremans en Lisbeth Depypere

→ **STUDIENAMIDDAG: DE RECHTSPLEGINGSVERGOEDING EN DE GERECHTSKOSTEN: HET KOSTENPLAATJE VAN EEN CIVIELE PROCEDURE**

26 november 2021 | Holiday Inn Hasselt
Bart Van den Bergh

→ **STUDIENAMIDDAG: DE DIGITALE (DIEREN)ARTS JURIDISCH DOORGEELICHT**

30 november 2021 | Faculteit Diergeneeskunde UGent
Tom Hendrickx, Nancy De Briyne, Kristine Piccart, Kristof Van Hove en Stefaan Callens

→ **WEBINAR: DE DECLARATOIRE VORDERING ALS WAARDEVOL INSTRUMENT VOOR DE RECHTSPRAKTIJK**

7 december 2021
Pieter Gillaerts

→ **WEBINAR: MILIEUVRIENDELIJKE INVESTERINGEN IN ONDERZOEK EN ONTWIKKELING: INVESTERINGS-AFTREK OF BELASTINGKREDIET?**

7 december 2021
Pieter-Jan Wouters

→ **WEBINAR: FISCALE EINDEJAARSPLANNING: WAT TE DOEN EN WAT TE LATEN VÓÓR JAAREINDE 2021?**

8 december 2021
Pieter-Jan Wouters

→ **STUDIEDAG: ONTSLAGRECHT: EEN STAND VAN ZAKEN**

9 december 2021 | Hotel Serwir Sint-Niklaas
Sabine Vanoverbeke, Stijn Demeestere, Isabel Plets, Sara Vanderstraeten en Ellen Devloo

→ **WEBINAR: ECHTSCHEIDING DOOR ONDERLINGE TOESTEMMING ANNO 2021 – RECENTE WIJZIGINGEN EN ACTUEEL DRAAIBOEK**

9 december 2021
Elisabeth Alofs en Patrizia Macaluso

→ **STUDIEDAG: ACTUALIA OVERHEIDSOPDRACHTEN**

10 december 2021 | Holiday Inn Gent Expo Gent
Peter Teerlinck en Constant De Koninck

→ **WEBINARS: MEDEVERZEKERING & HERVERZEKERING**

14 december 2021
Tine Meurs en Hugo Keulers

→ **STUDIENAMIDDAG: HOE MAAK IK EEN GOED CONTRACT?**

De impact van recente wetgevende initiatieven en evoluties in de rechtspraak
Aandachtspunten bij het opstellen van Engelstalige contracten
20 januari 2022 | VBO Conferentiecentrum Brussel
Dirk Deschrijver, Marc Taeymans en Olivier Vanden Berghe

→ **STUDIEDAG: DE JEUGDADVOCAAT EN DE VRIJWILLIGE JEUGDHULP**

10 februari 2022 | VAC (Vlaams Administratief Centrum) Leuven
Lieve Balcaen, Lynn Meeuwissen, Bruno Claessens, Jole Louwagie, Veerle Borremans, Eric Vandermussele, cachetvzw, Nadine De Wolf, Nele Haedens, Stefan Aelbrecht en moderator Cis Dewaele

→ **SERVO-TRAINING HOU STRESS EN BURN-OUT OP EEN AFSTAND (TWEË CURSUSDAGEN)**

10 en 24 maart 2022 | De Rederij Schelle
Jeff Keustermans

INFORMATIE EN INSCHRIJVINGEN:

 INTERSENTIA | studiedag@intersentia.be
Online inschrijven via intersentia.be/opleidingen

SURF NAAR INTERSENTIA.BE om op de hoogte te blijven van de komende events en van onze nieuwe publicaties.

NIEUW & GRATIS

APP LARCIER JOURNALS

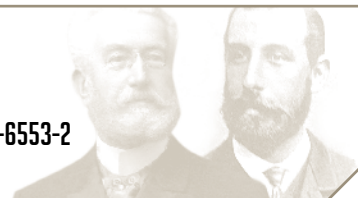

→ **LEES EMILE & FERDINAND** in de gratis app Larcier Journals:
larcier.com/nl/app-larcier-journals

FOLLOW US ON

GAZLARNL19
ISBN : 978-1-1010-6553-2

BENT U NOG NIET GEABONNEERD OP EMILE & FERDINAND?

Abonneer u gratis via het online formulier op intersentia.be/nl/emile-en-ferdinand